

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Нові виклики, які постають перед сучасною економікою, у т. ч. і через поширення пандемії COVID-19, потребують пошуку ефективних механізмів управління та функціонування підприємств. Незалежно від розмірів суб'єктів господарювання, обсягів виробництва та фінансової спроможності проблематика управління капіталом і його ефективного використання є актуальною на будь-якому етапі економічної діяльності.

Більшість науковців притримуються думки, що капітал підприємства потрібно розглядати в розрізі власний – залучений. На думку І.О. Бланка, оптимальна структура капіталу становить таке співвідношення використання власних і позикових коштів, за умови якого забезпечується ефективна пропорційність між коефіцієнтом фінансової рентабельності та коефіцієнтом стійкості підприємства, тобто максимізується його ринкова вартість [1, с. 213].

Фінансовою основою будь-якого підприємства є власний капітал, однак, в теперішніх умовах ефективна фінансова діяльність підприємства не може відбуватись без постійного залучення позикових коштів. Вони дають змогу залишитись на плаву малим підприємствам, а більшим розширити обсяг господарської діяльності, забезпечити більш ефективне використання власного капіталу, підвищити ринкову вартість підприємства. Отже, застосування комбінованих джерел фінансування в наш час просто необхідне для збереження або підвищення результативності роботи підприємства.

Існує декілька видів джерел фінансування підприємства, а саме:

- власні фінансові ресурси (статутний капітал, нерозподілений прибуток, амортизація, продаж активів, доходи від емісії простих акцій);
- централізовані фінансові ресурси (кошти державного бюджету та місцевих бюджетів, кошти державних позабюджетних фондів, кошти благодійних фондів);
- залучені та позичені фінансові ресурси (довгострокові та короткострокові кредити банків, розміщення облігацій, спеціальні фонди та програми, комерційні кредити, лізинг).

Як правило, найбільш поширеними серед залучених та позичених фінансових ресурсів є кредити банків, але вони не завжди є вигідними, або не завжди є можливість їх взяти. Гарною альтернативою банківських кредитів є лізинг.

Лізинг (англ. lease – оренда) – це довготермінова оренда (від 6 місяців до кількох років) машин, обладнання, транспортних засобів, виробничих споруд тощо на умовах поворотності, терміновості й платності і на підставі відповідного договору між орендодавцем і орендарем, що передбачає можливість їх наступного викупу орендарем. У визначенні лізингу Світовим банком зазначається, що це «контрактні відносини між двома сторонами, які дають змогу одній стороні використовувати майно, що є власністю іншої сторони, в обмін на обумовлені контрактом періодичні платежі» [3].

Тобто, кажучи простими словами, лізинг – це суміш оренди і кредиту із залученням третьої особи – лізингової компанії і можливістю викупити майно за залишковою вартістю.

Основний вид лізингу – фінансовий. У лізинговому контракті передбачається виплата впродовж встановленого терміну повної вартості амортизованих засобів праці та певної суми відсотків за її користування (які є прибутком власника). За цих умов термін оренди засобів праці збігається з термінами їх повної амортизації [3].

Головними перевагами фінансового лізингу є:

- одночасне вирішення питань як придбання обладнання, так і фінансування цієї операції;
- сприятливе співвідношення для підприємця між власною і запозиченою частинами функціонуючого капіталу;
- створення поля для оперативного реагування на ринкові зміни завдяки можливості оренди додаткового обладнання і нових технологій;
- сталість лізингових платежів, які не залежать від індексу цін [4].

Сьогодні фінансовий лізинг в Україні набирає обертів та має великі перспективи і можливості для розвитку. Основним фактором, що впливає на розмір лізингового ринку є вплив пандемії Covid-19 на економіку. Пригнічення економіки посилило спад обсягів лізингових послуг. Хоча, якщо враховувати вартість укладених договорів в Україні 10 років тому і зараз, то відслідковується значне її збільшення. Найпопулярнішими предметами лізингу в Україні є сільськогосподарська техніка та обладнання, легкові

автомобілі, вантажний транспорт. За галузями найбільший попит на лізингові послуги має сільське господарство та транспортна галузь.

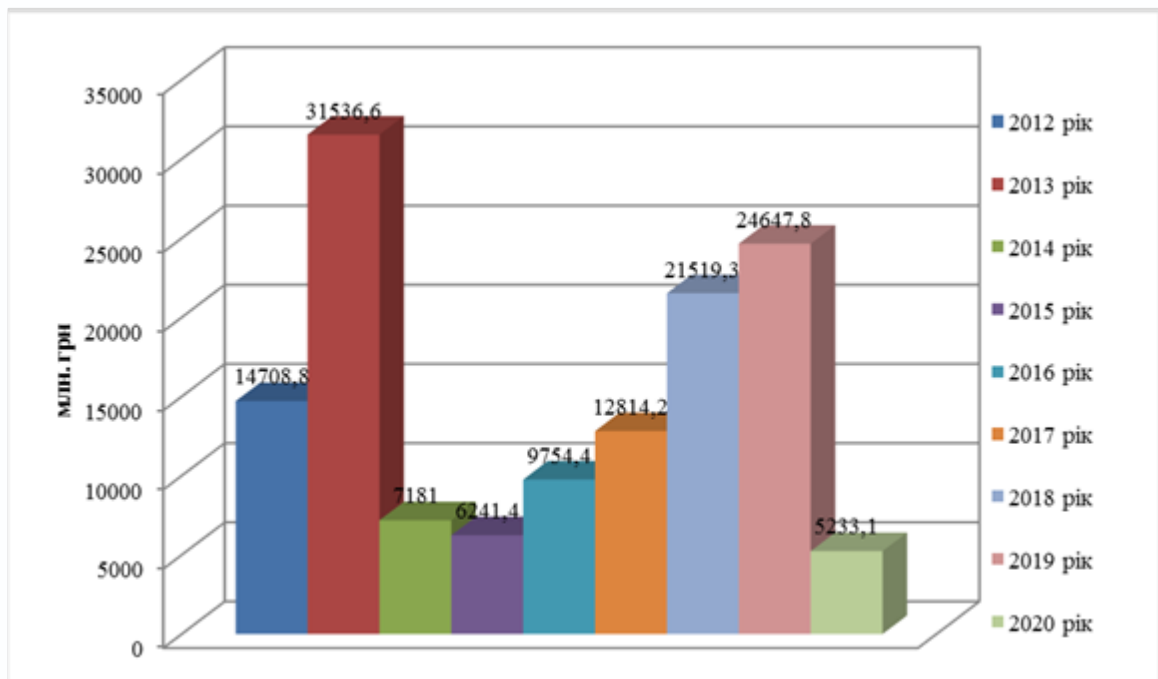

Рис. 1. Динаміка зміни вартості укладених договорів фінансового лізингу

Аналізуючи дані НБУ, які показані на рисунку 1, можна побачити, що пік вартості укладених договорів фінансового лізингу був у 2013 році. Потім, у зв'язку із нестабільною політичною ситуацією в країні, відбувся значний спад, але, починаючи з 2016 року знову почалося зростання вартості укладених договорів. Знову ж, якщо подивитись на дані I кварталу 2020 року, помітно, незначний спад, що зумовлено поширенням пандемії Covid-19, яка вплинула на економіку всього світу. Тобто, з усіх проаналізованих значень, можна зробити висновок, що кількість та вартість договорів фінансового лізингу, в принципі, має тенденцію до зростання, але при впливі зовнішніх та внутрішніх чинників, темпи сповільнюються.

Список використаної літератури:

1. Базилевич В.Д., Гражевська Н.І., Гайдай Т.В., Леоненко П. М., Нестеренко А. П. Історія економічних учень. Навчальний посібник / К.: Знання, 2004.- 1300 с.
2. Воробйов Ю.М. Особливості формування фінансового капіталу підприємств / Воробйов Ю.М. // Фінанси України. – 2001. - №2. – С. 77-85.
3. <http://ukr.vipreshebnik.ru/entsiklopediya/57-1/4281-lizing.html>
4. Рогач О.І. Міжнародні фінанси : [навч. посіб.] / О.І. Рогач, А.С. Філіпенко, Т.С. Шемет. – К. : Либідь, 2003. – 784 с.
5. <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-finansovykh-kompanii-lizynhodavtsiv-ta-lombardiv-Ukrainy.html>